

OKO BESEDE 2018

23. srečanje slovenskih mladinskih pisateljev *Oko besede* je potekalo od 27. do 29. septembra 2018. Tako kot vsa leta doslej se je odvijalo v Murski Soboti, središče dogajanja je bilo v Hotelu Zvezda. Srečanje je organiziralo Društvo za humanistična vprašanja Argo, najpomembnejša finančna podpornika srečanja sta bila tudi letos Javna agencija RS za knjigo in Mestna občina Murska Sobota.

Prvo srečanje *Oko besede* sta na pobudo založbe Franc-Franc, ki sta jo posebej ljala Feri Lainšček in Franci Just, zaživelo leta 1995. Naslednje leto se mu je kot sooblikovalka strokovnih vsebin pridružila revija *Otrok in knjiga*, leta 1997 se je obema kot pokrovitelj za novoustanovljeno večernico, nagrado za najboljšo izvirno slovensko mladinsko literarno delo preteklega leta, pridružilo še Časopisno-založniško podjetje Večer. Podelitev večernice je postala osrednji dogodek vsakoletnega Srečanja, druge stalnice so še obiski pisateljev po pomurskih osnovnih in srednjih šolah, simpozij, ki ga vsebinsko pripravi revija *Otrok in knjiga*, razstava, s katero se v program vključuje Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota, ter literarno-kulturno popotovanje, ki nudi priložnost za spoznavanje kulturnih in naravnih znamenitosti Pomurja. Vsako srečanje prinese tudi kakšno novo vsebino, umeščeno v spremljevalni program.

V četrtek dopoldne je potekal seminar **Bralna kultura mladih – slovenska kulturna dediščina**, ki ga je v evropskem letu kulturne dediščine 2018 za svoje mentorje iz SV Slovenije pripravilo Društvo bralna značka Slovenije – ZPMS. V uvodnem delu so o Bralni znački kot prostoru ohranjanja kulturne dediščine govorili predstavniki Društva Bralna značka Slovenije: dr. Dragica Haramija, mag. Tilka Jamnik, Miha Mohor in Manca Perko. V nadaljevanju so svoje prispevke predstavili: dr. Aksinja Kermauner (*Pisava – kulturna dediščina sveta: oglje, svinec in silicij*), Irena Cerar (*Pravljične poti do kulturne dediščine*), Dušan Šarotar (*Miško Kranjec – kulturna dediščina Prekmurja*), Vesna Radovanovič (*Pravljični motivi – kulturna dediščina v Lainščkovih Mislicah*), Slavko Pregl (*Avtorske pravice*) in Darka Tancer-Kajnih (revija *Otrok in knjiga*).

V četrtek opoldne je v Gledališču Park potekala slavnostna podelitev 22. večernice. Prejela jo je **Anja Štefan** za zbirko pesmi ***Drobtine iz mišje doline***. Prispevke o prireditvi, finalistih (intervjuje) in nagrajeni knjigi bomo objavili v naslednji številki revije *Otrok in knjiga*, ki bo izšla decembra 2018.

Na četrtekovi popoldanski okrogli mizi so predstavniki kolektivnih organizacij (Združenje avtorjev Slovenije – ZAMP, Slovenska avtorska in založniška organizacija za pravice reproduciranja – SAZOR, Združenje skladateljev in avtorjev za zaščito glasbene avtorske pravice Slovenije – SAZAS), ki zastopajo interese avtorjev na različnih ustvarjalnih področjih, pojasnjevali specifično svojega delovanja ter mladinskim pisateljem predstavili avtorske pravice, ki izhajajo iz njihovega ustvarjanja, in mehanizme, s katerimi kolektivne organizacije njihove pravice

zastopajo in varujejo. Okroglo mizo, na kateri so z vprašanji sodelovali tudi avtorji, je usmerjal Slavko Pregl.

Novost tokratnega Srečanja je bila literarna delavnica **Mlade oči**, s katero želimo organizatorji v festivalsko dogajanje pritegniti mlade, ki bi radi kot ustvarjalci ali ocenjevalci vstopili v svet literature. Na delavnici, ki jo je vodil dr. Aljoša Harlamov, so dijaki in študenti iz SV Slovenije pridobili osnovne informacije o možnostih literarnega usposabljanja in objavljanja ter se poučili o temeljnih veščinah literarnega ustvarjanja in literarne kritike.

V petek dopoldne so potekali **obiski pisateljev po šolah**, dragocena oblika seznanjanja mladih bralcev s sodobno mladinsko književnostjo. 18 šol je obiskalo 32 pisateljev, skupaj se je prireditev udeležilo približno 1700 učencev in dijakov.

V spremljevalnem programu so si udeleženci Srečanja lahko v Pokrajinski in študijski knjižnici Murska Sobota ogledali **dve razstavi**: Večerničina literarna bera 2017, ki jo je pripravila Vesna Radovanovič, in Miško Kranjec – 110-letnica rojstva (v sodelovanju s knjižnico Velenje). Udeležili pa so se lahko tudi Noči raziskovalcev, v okviru katere so bili predstavljeni slovaško-slovenski literarno-kulturni odnosi v stični pokrajini – Prekmurju, problematika diglosije na osnovi prekmurskega jezika in film *Pout* Jožeta Glažarja in Štefana Kardoša.

Literarno popotovanje je zadnji dan Srečanja udeležence vodilo v vzhodne Slovenske gorice. V Kogu so jim Turistično društvo Kog, Kulturno društvo Jože Kerenčič in podružnica osnovne šole pripravili zanimiv, vsebinsko bogat in prisrčen program. Z literarnim branjem so v povsem napolnjeni dvorani kulturnega doma nastopili tudi nekateri pisatelji in pisateljice.

Osrednji strokovni dogodek Srečanja je bil petkov simpozij *Tujstvo in tujost v mladinski književnosti*, ki ga je s pomočjo uredniškega odbora revije *Otrok in knjiga* pripravila in vodila njena urednica Darka Tancer-Kajnih.

TUJSTVO IN TUJOST V MLADINSKI KNJIŽEVNOSTI

Na simpoziju so udeleženci razpravljali o tematiziranju različnih oblik tujstva v mladinskih literarnih delih in tudi o bližini/tujstvu mladinskega pisatelja doživljanju in duhovnosti sodobnih otrok ter mladostnikov. Referenti so v svojih referatih skušali osvetliti naslednja izhodiščna vprašanja:

- *Kako se sodobna (mladinska) književnost sooča z realnostjo današnjega sveta, ki je zaradi različnih socialnih, gospodarskih, političnih, verskih in kulturnih sprememb vse bolj večkulturna in se zato marsikomu marsikdaj v marsičem zdi (nesprejemljivo) tuj?*
- *O katere vrste tujosti, drugačnosti lahko beremo v sodobni mladinski književnosti? Kakšno je pri nas razmerje med tovrstno izvirno in prevodno literaturo; iz katerih nacionalnih književnosti so ta v slovenščino prevedena dela?*
- *Kako lahko literatura prispeva k poglobljenemu razumevanju sveta in k razvoju medkulturne zmožnosti otrok in mladostnikov pa tudi odraslih?*

- *Ali lahko nereflektirano poudarjanje »tujosti« oziroma »drugačnosti« v literaturi še dodatno utrjuje marginalizacijo »tujcev« oziroma »drugačnih«?*
- *Obstajajo nacionalne književnosti, ki so zaradi lastnih zgodovinskih izkušenj bolj odprte do vprašanj družbene tujosti?*
- *Interpretacije besedila so seveda odvisne od bralcev, ki besedilo polnijo s svojimi kulturno pogojenimi shemami in izkušnjami, zato so tudi prevodi vedno že asimilirana besedila. Je v slovenski prevajalski praksi bolj uveljavljen podomačitveni ali potujitveni prevajalski princip?*

Outsiderism and strangeness in children's literature

At the symposium, traditionally organized by the *Journal of Children's Literature* within the 23rd Meeting of the Slovene writers of children's literature Oko besede, participants discussed thematization of different forms the strange/strangeness in children's literary works, as well as the sense of familiarity/unfamiliarity on the part of children's literature writers regarding emotions and spirituality of contemporary children and teenagers. The participants focused on highlighting the following fundamental questions:

- *How does contemporary (children's) literature face reality of today's world, which due to different social, economic, political, religious and cultural changes, is becoming increasingly multicultural and as such often (unacceptably) alien to many people in many ways?*
- *Which are the kinds of strangeness and otherness we can read about in contemporary children's literature? What is the proportion in Slovene literature between original and translated fiction discussing these issues? Which national literatures are the origin of the works, translated into Slovene language?*
- *In what ways can literature contribute to in-depth understanding of the world and to promotion of intercultural competence of children, teenagers and adults?*
- *Is it possible that inconsiderate accentuation of »strangeness« and »otherness« in literature might additionally contribute to marginalization of »strangers« and »diverse«?*
- *Are there national literatures, which, due to their own historical experience, are more open to issues of social otherness?*
- *Text interpretations of course depend on readers, filling texts with their own culturally conditioned schemes and experience, which makes translations already assimilated texts. Which principle is more established in the Slovene translation practice – the principle of domestication or the principle of alienation?*